

Medzinárodná zmluvná základňa a európske dokumenty

Dohovor o režime plavby na Dunaji (ďalej len „Belehradský dohovor“), platnosť pre SR od 03.12.1949 – ním sa podunajské štáty zaväzujú udržiavať svoje úseky Dunaja v stave splavnom pre riečne a na patričných úsekoch aj pre námorné lode, vykonávať práce potrebné na zaistenie a zlepšenie podmienok plavby, ako aj nerobiť ťažkosti alebo prekážky plavbe na splavných tokoch Dunaja. Slovenská republika ako signatár Dohovoru o režime plavby na Dunaji nespoplatňuje dunajskú vodnú cestu, v záujme zaručenia slobody plavby, všetkým plavidlám.

Európska dohoda o hlavných vnútrozemských vodných cestách medzinárodného významu (AGN), platnosť pre SR od 05.05.2000 – touto dohodou sa pristúpilo k vybudovaniu legislatívnej štruktúry, ktorou sa vymedzuje koordinované plánovanie rozvoja a výstavby siete vnútrozemských vodných ciest medzinárodného významu založenej na vzájomne schválenej infraštruktúre a prevádzkových parametroch pre zvýšenie efektívnosti vnútrozemskej vodnej dopravy v Európe a s cieľom, aby sa stala atraktívnejšou pre jej užívateľov.

Transeurópska dopravná sieť TEN-T - program TEN-T schválený Európskou komisiou je jedným z hlavných zdrojov finančnej pomoci na podporu infraštruktúrnych projektov v rámci transeurópskej dopravnej siete. Technické a finančné riadenie programu zaisťuje výkonná agentúra pre transeurópsku dopravnú sieť (TEN-T EA). Projekty TEN-T zahŕňajú všetky druhy dopravy vrátane vnútrozemskej vodnej dopravy. Rozhodnutím Európskeho parlamentu a Rady č. 884/2004 bolo definovaných celkom 30 prioritných projektov, ktoré majú štatút „projekt európskeho záujmu“ a na ktorých realizáciu je členský štát povinný alokovať dostupné finančné zdroje (ako z prostriedkov EÚ, tak na národnej úrovni). Slovenskej republiky sa v rámci rozvoja vodnej dopravy na Dunaji dotýka prioritný projekt č. 18 Rýn – Mohan – Dunaj. Aktivity projektu sú zamerané na zlepšenie splavnosti tohto transkontinentálneho vodného koridoru, ktorý spája Severné more s Čiernym morom.

Biela kniha – Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – „Vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému efektívne využívajúceho zdroje“, prijatá 28.03.2011 – je jedna z kľúčových iniciatív smerujúca k zvýšeniu konkurencieschopnosti dopravy a k zníženiu environmentálneho zaťaženia do roku 2050. Ďalší vývoj dopravného systému sa musí opierať o niekoľko základných prvkov:

- zlepšenie energetickej efektívnosti vozidiel vo všetkých druhoch dopravy. Vývoj a zavádzanie udržateľných palív a pohonných systémov,
- optimalizácia výkonu multimodálnych logistických reťazcov vrátane väčšieho využívania energetickejšieho druhu dopravy v prípadoch, keď iné technologické inovácie môžu byť nedostačujúce (napr. preprava nákladu na dlhé vzdialenosti),
- efektívnejšie využívanie dopravy a infraštruktúry prostredníctvom zdokonalených systémov riadenia dopravy a informačných systémov (napr. IDS, SESAR, ERTMS, SafeSeaNet, RIS), pokročilých logistických a trhových opatrení ako napr. celkového rozvoja integrovaného európskeho železničného trhu, zrušenia obmedzení kabotáže, odstránenia prekážok v námornej doprave na krátke vzdialenosti, nedeformovania cien atď.

Námorné prístavy hrajú dôležitú úlohu ako logistické centrá a vyžadujú si efektívne spojenia s vnútrozemím. Nevyužívané vnútrozemské vodné cesty musia hrať čoraz dôležitejšiu úlohu, najmä pri preprave tovaru do vnútrozemia a pri spájaní európskych morí. 30 % cestnej nákladnej dopravy nad 300 km by sa malo do roku 2030 previesť na iné druhy dopravy, ako napr. na železničnú či vodnú dopravu a do roku 2050 by to malo byť viac ako 50 %. Na dosiahnutie tohto cieľa sú potrebné efektívne zelené koridory nákladnej dopravy a vyvinutie vhodnej infraštruktúry, ako aj jej sprevádzkovanie do roku 2030 v celej EÚ a vytvorenie plne funkčnej multimodálnej „základnej siete“ TEN-T s vysokokvalitnou a vysokokapacitnou sieťou do roku 2050 a so zodpovedajúcim súborom informačných služieb. Odporúča sa vytvoriť vhodný rámec na optimalizáciu vnútorného trhu pre vnútrozemskú vodnú dopravu a odstrániť prekážky, ktoré bránia väčšiemu využívaniu tohto druhu dopravy. Je nutné prehodnotiť a vymedziť úlohy a mechanizmy potrebné na prevádzkovanie tohto druhu dopravy v širšom európskom kontexte.

Stratégia EÚ pre dunajský región (ďalej len „Dunajská stratégia“) - má makroregionálny rozmer a je výsledkom spoločného úsilia regiónov povodia Dunaja. Je zameraná najmä na zintenzívnenie a zefektívnenie spolupráce v oblasti dopravy, energetiky a životného prostredia. Realizácia Dunajskej stratégie predpokladá efektívne a koordinované využívanie finančných, personálnych a iných zdrojov zúčastnených strán, zintenzívnenie cezhraničnej spolupráce a postupné zapájanie relevantných susediacich a nečlenských štátov EÚ.